

Hos viddens folk.

"Samene vil leve hver for sig i sin egen verden".

En samtale med Elsa Laula, en av samenes fremste førere.

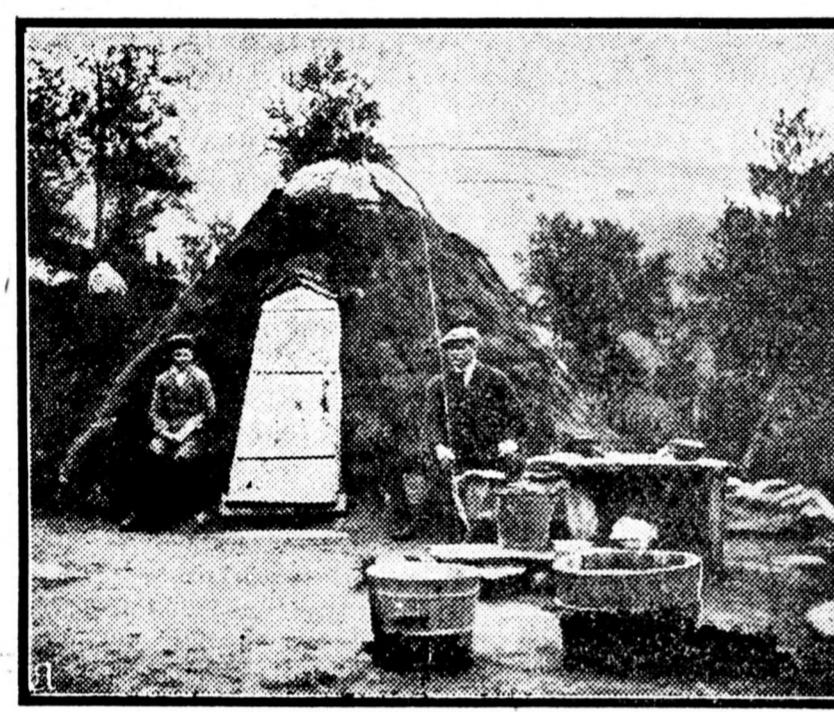

Elsa Laula på fjellvidden blandt sine ren.

Langt ovenom Mosjøen ligger Renfjell, deroppe går samene eller lappene og rekker sine rensdyrflokker. Vi får i Mosjøen underretning om at nettopp i disse dager er Elsa Laula på Renfjellet, om nogen dager er hun kanskje på vandring lengre nord og øst. Vi benytter anledningen, tar siesblikkelig en bil så langt vi kan kjøre, hvorefter vi tar fatt på fjellet — passeror de yderste grensegårdar som heter Renfjellsgården, store prektige gårder. Her får vi underretning og vuggt kursen hvor vi kan finne Elsa Laula. — Efter en hård tur er vi endelig oppå fjellviddene. — Her er vakkert — naturen ligger mektig — fredelig og rolig — stilen virker som en hvile på menneskene her i fjellviddene eventyrland. Hvor vidunderlig der er heroppe — bortover ligger viddene klædd i mose og lyng, rundt om oss snedekkede fjelltopper — hist og her smiler små tjern oss imot. Vi møter to gjestegutter som viser oss gammelen hvor Elsa Laula bor. — Men sier de, hun er på en annen kant med rensdyrene idag. — Vel, vi takker, og setter kursen mot gammelen. Ved fremkomsten titter vi inn i dette for oss så merkelige beboelseshus. — Der var tomt — men hvor hyggelig der så ut, gulvet var belagt med friske birkekviser, rundt om på vegene hang rensdyrkjott og posler, røk og speket. I midten et koselig ildsted — luftig og lyst virket alt fra den store Apningen i taket. Alt virker så innbydende. Så drar vi videre med kurs mot rensdyrflokkene. Vi ser en skog av rensdyrhorn langt borte — der er det altså. — Men allerede lenge før vi når dit bort har Elsa Laula sendt inn man, Tomas Renberg, mot oss. En kjernekas som ønsker oss hjertelig velkommen til lappeleiren. En stund etter står vi foran Elsa Laula, denne forkjemper for samene. Hun forteller at hennes fulle navn er Elsa Laula Renberg. — Men at hun hele Sverige og Norge er kjent under sitt pikenavn, Elsa Laula.

Uten at vi vet om det er vi ført langt inn i rensdyrflokkene. Tomas Renberg svinger lasso i luften, og kommer et siesblikk etter halende med den eldste renkosen, og så forteller han om renen — om eksport av renkinn, om hvordan det kommer føredret tilbake, om at renhårene er hule, at de brukes i redningsbøier, o. s. v., o. s. v.

Riktig nok er det en del som forteller oss, kommer til byene, ofte får kommunismen innflydelse på dem, — det sociale og demokratisk har jeg intet imot, men ren kommunisme er jeg meget imot. — Baikos! roper hun til en renhund, vær stil! Og så slår hun over og forteller at hun har været gift og bodd i Norge i 23 år. Når Renberg og jeg begynte hadde vi bare 40 ren, idag har vi ca. 600. Vi har strevet og arbeidet tungt, og når dyridret gikk over landet var det ingen som tenkte på samene og lappene. Vi måtte greie oss selv, og hadde tildels store utgifter for å holde det sammen. Hun er meget belest og lerd og har greie på de forskjellige folkeløynden i landet, blandt annet sier hun: Ja, vi samer er likeså trofaste i vårt arbeide

Elsa's gammel.

det kongelige slott i Stockholm og talt lappenes sak. Jeg er nemlig svensk født, legger hun til. — To ganger talte jeg med kong Oscar II, tredje gangen jeg var på slottet var han i Wien. Da talte jeg med kronprins Gustaf, nu kongen av Sverige. Hver gang gjaldt det lappenes sak eller renbeitesaken. Alt dette var før 1905. De kongelige personer var forståelsesfulle og prektige mennesker & snakke med. — Vi blev naturligvis bestormet av Stockholms journalister den gang, og jeg bad dem ikke skrive noget rosende om oss. Men det gjorde de allikevel. — Vi blev da ofte misforstått av lappene, som trodde vi satte vår egen person foran saken, siden der blev gjort så svært stas på oss. Jeg var ofte lei for det. Men det stolteste siesblikk i mitt liv var dog allikevel når jeg leste at Elsa Laulas skrivelse var oversendt den svenske riksdag under behandlingen av renbeitesaken i 1918. Jeg har også forsøkt å organisere samene til ett folk, fortsetter hun. Men det gør ikke. — De vil leve hver for sig i sin egen verden. Nu vilde hun høre at Norge ville gjøre mere for samene. Foreløpig hadde hun den forståelse at man her i Norge vil gjøre samene til et fastboende folk. Men det gør ikke —

Fjellmann.

En skjebnesvanger seiltur.

Kjøbenhavn, 4. august.

Skibsarbeider Kai Bertelsen, som hadde en åpen seilbåt, hadde igår invitert 2 av sine venner, chauffør Kristian Hansen og chauffør Lars Nielsen, alle fra Kjøbenhavn ut på en seiltur. Ved Provestenen ble båten rammet av en kastevind og vendte bunnen i været. Alle tre kom i vannet. I nærværet av ulykkesstede befant sig det svenske dampskipet «Lilly» av Göteborg, som straks satte redningsbåt ut. Det lyktes å redde Bertelsen, men de to andre gikk til bunnen. Det har ikke lykkes å finne likene.

Rens Deres to

bos

ORION kemisk Renseri

Wesselsgt. 16. - Filial: Bygda Allé 56

Tel. 23059 - 43356. Bilen henter.

Redaktør Aasebø satt under tiltale.

For agitasjon på ekserserplassene

Som vi tidligere har omtalt har der også i år fra det såkalte »Norges kommunistiske Ungdomsforbund« til forskjellige militære øvelsesplasser været utsendt oprop til årets rekrutter, hvori militærvesenet hånes og hvori disiplinen blandt mannskapene søkes undergravet m. v. I den anledning har etterforskning været anstillet, hvorfor redaktøren for »Klassekampen« Carsten Aasebø har overtatt ansvaret for de utsendte opptak.

Efter riksadvokatens ordre er der nu av påtalemyndigheten utfordret tiltale mot redaktør Aasebø. Tiltalen omfatter et utsendt trykt oprop som har til overskrift: »Til årets rekrutter« og som er undertegnet: »Norges kommunistiske Ungdomsforbund. Det antimilitære utvalg«. Aasebø tiltales til felles etter straffelovens § 1343 for våren 1929 i eller fra Oslo å ha forsatt eller lett nogen annen forfattet og eller å ha utsendt (uttalt) nevnte oprop, og derved offentlig å ha søkt å ophisse nogen som hører til den vebmede makt, til uvilje mot tjenesten eller til hat mot militære føresatte eller overordnede.

Saken vil bli behandlet ved Oslo byrett.

12—62 km.

Mr. Otto Mejlænder.

I Aftenpostens nr. 381 har De følgende sats: »Det er forklarlig at publikum ikke kan forstå, at den som med våre fartsbestemmelser kører ulovlig — med for stor fart — er nettop den som er sitt ansvar bevisst, som har den største øvelse og det største herredomme over sin vogn.«

De har rett — hr. Mejlænder. Intet normalt menneske kan forstå at bilister som raser etter våre gamle, små og lite oversiktlige landeveier med 50 a 100 kms. fart skal være de beste og mest ansvarsbesitte bilister.

Nei. Se til bilofrene — etter landeveiene. Hvorfor er de døde? Hadde ikke de aller fleste av disse ulykker vært undgått hvis bilistene hadde kjørt med den blant bil-gale blistler så forakte «ulovlige» 12 kms. fart på svinget og lite oversiktlig vei?

Jeg bemerket engang til en kilometersluker, at det lett kunde inntreffe en ulykke. Han svarte: »Vi sitter trygt. Det har letttest for å gå godt. Etter kjøringen å domme må en masse bilister være enige med denne bilist.

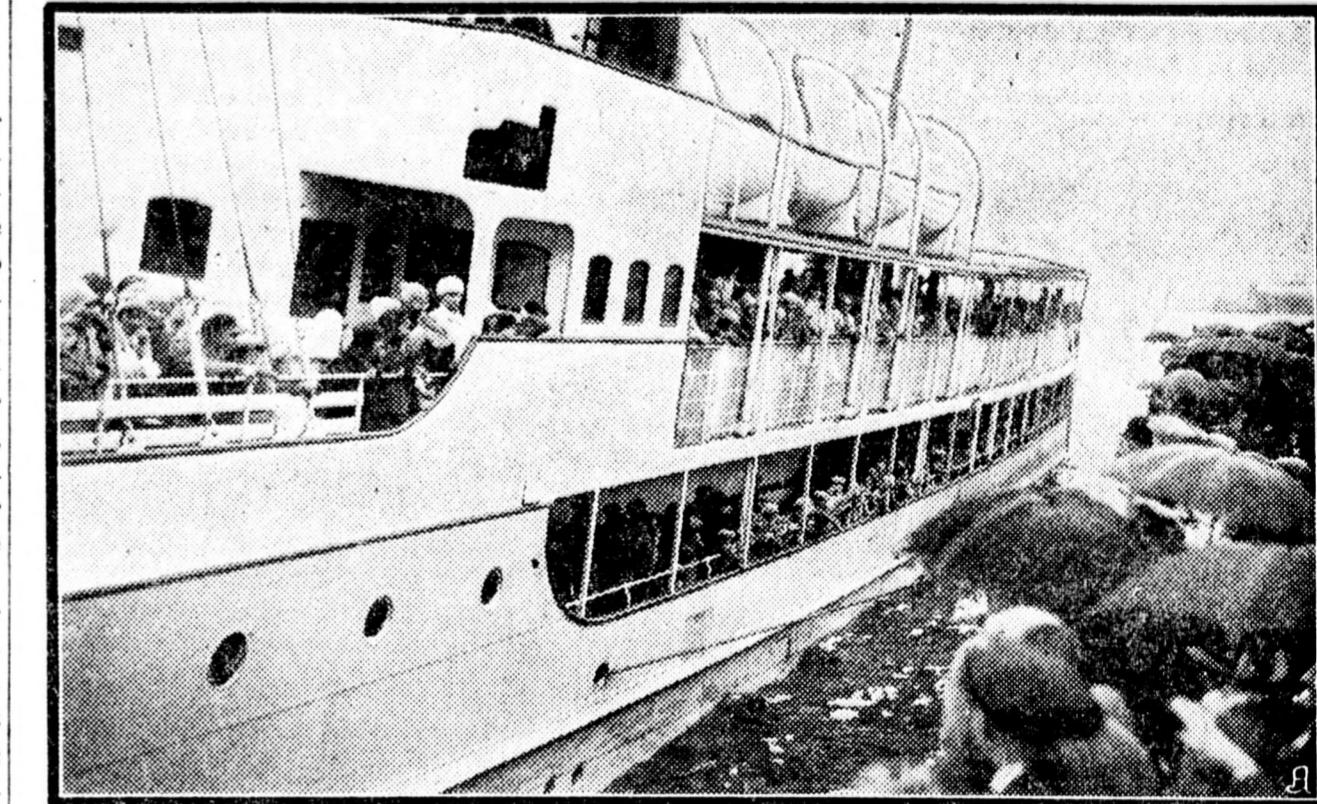
Nei, hr. Mejlænder — ta Dem en tur på de gamle norske bygdeveier uten bil. Gå — eller sykle. Se til hvad De blir utsatt for av de bilister som kører tilstrekkelig hurtig — ulovlig — — de «ansvarsbevisste». Jeg tror De snart kryper i sikkerhet i en bil igjen.

Eller kør med hest. De skal sanne hvad en gammel bonde sa: Vil du kjøre i veien nu om dagen, må du bruke en slaktegamp som er lei live. Hvad hender en hestekjører? Jo, i en sving kommer en «ansvarsbevisst» bilist (som kører «ulovlig») med 60—80 kms. fart og setter bremseene på så sanden spruter og bremseene hviner. Jeg tror mig overbevist om at hr. Mejlænder meget smart forteller hest og vogn som livsfarlige — og ønsker trygghet i en «elsket bil».

Deres sats: — og straff hårdt alle råkere. Jo takk — det klinger bedårende. Tillat mig å nevne et eksempel — jeg kunde nevne hundrevis. I vinter var jeg ute og trimpet en unghest. Smal vej. Jeg reiser en bil kommer brusende og tutende (smil. bilisten som monterte to Boch-horn på bilen sin under «plådelighetsløpet» Norge-Sverige for en tid siden). Nei — jeg kjørte så langt ut som mulig — men bilen kjørte mig av veien. Men underet var ute. Jeg kom «helskinnets» derfra. Jeg meldte bilisten, men da det kun var bilisten og hans folk som så det — kan De selv tenke Dem den hårde straff.

Jeg fikk to måneder livsfarlig arbeide — og store omkostninger med å få gjort hesten bilsikker igjen. En kveld kom min hustru hjem — salet og vettskremt. Hvad var hendt? En bil var kommet etter henne i r

Barna kommer hjem fra de kommunale feriekolonier.

Hver sommer sender Oslo komune ut vel 2000 barn til kommunens vakre feriekolonier. Disse barn blir valgt ut av skolelærene og tilsvarende ansikt da de første feriebarn igår kom tilbake fra landopholdet. Været vel 20,000 barn, til et styrkende seks

ukers ferieophold ved sjøen eller i moret allikevel godt ombord hos de skog- og innlandsluft. 784 barn fra Hudo, som kom friske og brune tilbake fra det styrkende landopholdet. På bildet ovenfor sees «Tønsberg I» med feriebarna legge inn til Tollbodbyggen.

Dommen over operasanger Karl Johansen.

Appellen ennå ikke behandlet.

Vår notis i morgennummeret om denne sak kan kanskje misforstås derhen at dommen er endelig. Dette er imidlertid ikke tilfelle. Ved henvendelse til hans forsvarer opplyser denne at dommen forlanges er appellert, både hvad saksbehandling, skyldspørsmål og loyanvendelse angår. Hvad Haugesunds byrett nu har avgjort, er nektele av selv å ville gjennomgå saken, hvad man heller ikke hadde ventet etter den tidligere behandlingsmåte.

Det er opplyst overfor oss, at Johansen ved sin avreise blev forelagt en regning på kr. 122,60, mens han mente at han etter forutgående avtale kun skulle betale 112 kroner, hvilket han straks var villig til å betale. Hotellet vilde ikke motta disse pengene, men ville holde sig til arrangøren i Haugesund. Ved ankomsten til Stavanger tilbød Johansen sig å deponere hele det forlangte belop, men selvfølgelig kun som depositum. — Johansen kan fremfore vidner på alt dette, men han ennå ikke fått anledning til å føre vidnene for retten.

Det foreligger under disse omstendigheter selsklig ikke noe hotellbedrageri. Ingen vil vel betale mere enn han mener å skyde. Det skal bli interessant å se hvordan Høiestrets kjeremålsutvalg har å til saken.

Kjent engelsk kvinnesaks-kvinne død.

London, 5. august.

Den kjente forkjemper for kvinnemesteren fra Millicent Fawcett er avgått ved døden i en alder av 82 år.

Fru Millicent Fawcett var gift med den kjente professor Fawcett. Hun begynte allerede for 60 år siden å arbeide for stemmerett for kvinner. Hun var en meget god taler, rask og åndfull i replikken. Fru Fawcett var en motstander av den voldsbevegelse, som i sin tid blev satt i gang av mrs. Pankhurst.

En av hennes søstre var den kjente kvindelige borgermester i England.

sende fart, — og strok så nær henne at hun ble slengt i veigrøften. «Ansvarsbevisst» bilkjører — ikke sant, hr. Mejlænder? Ja, men farten var ialfall stor nok. Hun fikk ikke en gang se bilens nummer. Nu ja — slik arter landeveien seg for dem som under tiden må ferdes der uten bil. Etter å undres over at det ligger så mange lik etter landeveien?

P. t. Kongsberg, 2. august 1929.

E. H. Landsverk,

lærer.

Varmt ved Grønland.

»Vesle-Kari« i Frans Josefs fjord.

Fra »Vesle-Kari« telegraferes idag til Norsk Telegrambyrå over Svalbard radio, at skipet nu ligger i Frans Josefs fjord. «Heimland» med den engelske ekspedisjonen kom igår inn i landfraken etter å ha ligget 27 døgn i isen. Samtidig kom »Gutta« inn med en islandsk ekspedisjon. Det er strålende vær med optil 22 grader i skyggen i land.

22 grader synes å være temmelig meget på Grønland på denne tiden, men Meteorologisk Institutt svarer på henvendelse at det slett ikke er umulig. Den høye temperatur må da skyldes en Føhn-situasjon, og denne situasjon er nokså almindelig ved kanten av innlandsisen.

Italiensk drama i Schweiz.

Zürich, 4. august.

En 60 år gammel italiener, Antonio Branca, som levde dårlig sammen med sin hustru, såret idag sin datters forlovede — den 29 år gamle Heinrich Canotta — med revolverskudd. Derefter avfyrtet han 2 skudd mot sin hustru, som blev alvorlig såret. Da Canotta vilde hjelpe sin kjæreste til å flykte gjennom vinduet, sendte Branca ham en kule som rammet ham i hjerteregionen. Hustruen og svigersonen ble bragt på hospital, hvor de kort etter døde av sine sår.

Ølbilen forsvant.

Atter grunnstøtning på jetéen ved Oscarsborg.

Spesialtelegram til »Aftenposten».

Drøbak, 5. august.

Den svenske motorgaleas »Leader« grunnstøtta idag på jetéen syd for Oscarsborg. Skipet gikk på full fart og gled nesten over grunnen. Det står fast med akterskipet, som er løftet flere fot. Fartøyet skulde til Båstø for å laste is.

Der er ofte grunnstøtninger på det nevnte sted. Årsaken er at jetéen av militære grunner bare er avmerket på kartet med en stipulert linje, som forveksles med en kabelstrekning.

Frydendals kirke 50 år.

Den 7. august er det 50 år siden Frydendals kirke i Ytre Søndeled ble innviet. I den anledning vil der bli holdt festgudstjeneste.

Kirken er nylig blitt restaurert og kunstnerisk utsmykket og har fått nyt orgel.

Spesialtelegram til »Aftenposten».

Horten, 4. august.

Igår morges drog en lastebil fra Porsgrunn til Horten for å hente et laste olje. Bilen fikk ølet og drog avstødt igjen. Siden har imidlertid ingen hvert en sett eller hørt noe til den, og bilen eftersøkes nu av politiet.

Den nye gulv- og linoleumslakk som tørrer på 3 à 4 timer!

Hurtiglakk er fremstillet av samme råstoff som almindelige gulvlakk, men elter en ny prosess som gjør at den tørrer stortrøtt på 3 à 4 timer. Derefter håndrer den så hurtig at gulv lakkert om aftenen kan tas i bruk neste morgen. Betydningen herav er særlig for kjøkkener, baderom etc. er innylende. Hurtiglakk kostar kr. 3.50 for en enkelt boks, nok til et almindelig gulv. Forlang Hurtiglakk hos Deres farvehandel.

HURTIG-LAKK 554

Kr. 3.50 pr. kg.

Alf Bjerckes Farvehandel

Skippergaten 29. Oslo. Telefon 25860.